

Flakstad Kommune

www.flakstad.kommune.no

Temaplan for Friluftslivets Ferdelsårer 2025-2035

Innledning

Prosjektet Friluftslivets ferdselsårer bygger på Stortingsmelding 18, 2015–2016, Friluftsliv som kilde til helse og livskvalitet (14), og Klima- og miljødepartementets handlingsplan for friluftsliv (6).

Stortingsmeldingen ønsker økt satsing på friluftslivets ferdselsårer, som stier, løyper og turveier, fordi disse er sentrale for å gjøre friluftsliv tilgjengelig for flere – både i hverdagen og i fritiden.

Stortingsmeldingen fremhever at kommunene har en viktig rolle i å planlegge og tilrettelegge for ferdselsårer, og det oppfordres til at kommunene utarbeider temaplaner som identifiserer, ivaretar og utvikler disse ferdselsårene.

Det legges vekt på at slike planer skal bidra til folkehelse, livskvalitet, bolyst og reiseliv, og at arbeidet skal være godt forankret og inkluderende.

Stortingsmeldingen danner grunnlaget for det flerårige prosjektet som Miljødirektoratet leder, hvor fylkeskommunene og kommunene samarbeider om utvikling av slike temaplaner. I Nordland er det fylkeskommunen som leder arbeidet, gjennom de ulike friluftsrådene.

Det er anbefalt å utarbeide lokale ferdselsåreplaner som temaplaner. Temaplanene har som hensikt å bidra til å sikre et attraktivt tilbud til befolkningen med tanke på folkehelse, livskvalitet, bolyst samt reiseliv. Arbeidet bidra til å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdselsårer i den enkelte kommune (6, 11, 17).

Verdien av friluftsliv

I 2020 gav Helsedirektoratet ut rapporten “Vunne leveår og helsetapsjusterte leveår (DALYs) ved fysisk aktivitet (18), oppdatert i 2024, og desember 2025”. Rapporten viser at 20% av befolkningen oppfyller anbefalingene for fysisk aktivitet, 60% er delvis aktiv og 20% er inaktive. Oppdaterte tall fra Helsedirektoratet i 2024 (4) har beregnet at dersom hele befolkningen hadde oppfylt myndighetenes anbefalinger til fysisk aktivitet på 30 minutter hver dag, ville en hypotetisk velferdsgevinst vært på 455 milliarder kroner.

I Norge er friluftsliv den viktigste alminnelige formen for fysisk aktivitet. Å gå tur er den vanligste aktiviteten i alle aldersgrupper, og foregår som regel uorganisert. Tall fra Levekårsundersøkelse 2024 viser at 90% av alle kvinner går på tur, og 78% av alle menn. De fleste oppgir at deres turer er drevet av ønsket om naturopplevelser, fysisk aktivitet, samt oppleve stillheten i naturen/stressreduksjon og sosialt samvær. Til en viss grad oppsøkes naturen også for spenning (1).

Regjeringen ønsker at kommunene skal legge til rette for at enda flere jevnlig kan være aktive, og at de som i dag er lite fysisk aktive kan bli mer aktive gjennom friluftsliv. Det er store besparelser i helsegevinsten som ligger i dette. Den største gevinsten oppnår den som utøver friluftsliv, som får bedre helse og som kan oppleve at livskvaliteten blir bedre. Friluftsliv har dokumentert helseeffekt både på fysisk og psykisk helse (5, 6, 17).

Stier, turveger, løyper og leder er avgjørende for utøvelse av tur enten det er på turveg, sti, skiløype eller annet. Forskning viser at nærheten til nærturterreng øker sannsynligheten for fysisk aktivitet i hverdagen (6, 17). Ulike grupper innen befolkning vil ha ulike forståelse av hva som er nært, men generelt ser benyttet kriterium for 500 meter til nærturterreng som grense til hva som er nært (5).

Temaplan

Hensikten med temaplan for friluftslivets ferdselsårer er å sørge for at den enkelte kommune får oversikt over hvilke ferdselsårer som finnes i kommunen og om det er tiltak som bør fremmes for å bidra til å øke andelen fysisk aktive i kommunen. Planen skal fungere som et hjelpemiddel og kunnskapsgrunnlag i andre planer, som for eksempel kommunedelens arealplan og stedlige reguleringsplaner.

Planen for friluftslivets ferdselsårer skal omhandle bruk av merkede fotruter, skiløyper, sykkelruter, padle-/roruter og tilgjengelige turruter med rullestol, samt tilrettelegging som er knyttet til ferdselsårene. Når det skrives om friluftsliv i temaplanen er det friluftsliv som er relatert til stier, turveger, leder og ruter, som gåing, skigåing, sykling og padling.

Jakt, fiske, bærplukking, randonee, skøyter, klatring og buldring er friluftslivsaktiviteter som bruker arealer ved siden av ferdselsårene og er ikke en del av planen.

Bruk av motorbåt, seilbåt og snøscooter er viktig friluftsliv for mange, men er ikke inkludert i denne planen eller veilederen for utarbeidelse av temaplan for friluftslivets ferdselsårer (11).

Temaplanen gjelder for hele Flakstad kommune

Flakstad kommune og Lofoten Friluftsråd arrangerte medvirkningsmøte for inviterte deltagere 7. oktober 2025. Invitasjon ble sendt til: Det var sendt ut invitasjon

- Naturvernforbundet avd. Lofoten
- Birdlife Norge - avd Lofoten,
- Bondelaget
- Bonde og småbrukarlaget
- Lofoten Sau og Geit
- Lofoten Turlag
- Flakstad Jeger og Fiskeforening
- Lofoten Løpeklubb
- Flakstad idrettslag
- Fredvang idrettslag - Samstræv
- Flakstad Pensjonistforening
- Flakstad historielag.

Grunneiere som eventuelt blir berørt at tiltak som vedtas i denne temaplanen vil bli kontaktet når tiltaksplanleggingen starter.

Høring

Tekst for høring skrives etter at høring er gjennomført

Organisering

Arbeidet har vært organisert på følgende måte:

Prosjekteier:

Karl-Petter Hagvag Ildahl

Kommunalsjef teknisk

Prosjektleder:

Sigrid Bjørck

Lofoten friluftsråd

Prosjektgruppe:

Kathryn Knutsen

Integreringskoordinator flyktningetjenesten

Guri Windstad

Fysioterapeut/folkehelsekoordinator

Tone Knutsen

Rådgiver oppvekst og kultur

Ole-Jakob Kvalshaug

Nasjonalparkforvalter/Lofotodden nasjonalpark

Faguttrykk

Ferdselsårer er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer.

Ulike ferdselsårer:

- Sti er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.
- Turveg er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast toppdekke i minst 1,2 m bredde.
- Led er ferdselsårer på vann og over breer.
- Løyper er ferdselsårer på snødekt mark som jevnlig trækkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

Friluftsliv defineres som: «Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse». Korte fot- og skiturer, bading, sykling, turer med ikke-motorisert båt, samt jakt, fiske og sanking av bær og sopp regnes som noen av de vanligste friluftslivsaktivitetene.

Målpunkt er både steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårene og attraksjoner/steder som motiverer til bruk av dem. Eksempler på slike steder er holdeplasser for offentlig transport, innfallsporter, parkeringsplasser, utsiktspunkt, serveringssteder, skoler/barnehager, kulturminner, osv.

Nasjonalpark er et større, vernet naturområde som er opprettet for å ta vare på særegne landskap, økosystemer, dyre- og planteliv, og for å sikre naturen for framtidige generasjoner. I Norge er nasjonalparker en viktig del av naturforvaltningen og friluftslivet.

Nærtur: Nærnatur som grøntområder, parker, trær, hundremeterskoger, badeplasser og vannspeil fremmer fysisk aktivitet, friluftsliv, sosial kontakt, legger til rette for godebomiljøer og sikrer naturmangfold. Ferdselsårene er en viktig del av nærnaturen. Avstanden til nærturterrenget er helt avgjørende for hvor mye det blir brukt. Handlingsrommet i plan- og bygningsloven og arealplan kan brukes til å ivareta næturområder i arealer med utbyggingspress.

Statlig sikret friluftsområde: Et statlig sikret friluftslivsområde er et område som kommunen eller friluftsrådet har sikret gjennom kjøp eller bruksavtale for allmennhetens bruk, med støtte fra staten.

Målet er å ivareta viktige friluftslivsområder og forvalte dem slik at de er tilgjengelige og attraktive, og flere får gode muligheter til friluftslivsopplevelser og -aktivitet.

Temaplan er et planverktøy som brukes av kommuner og offentlige etater for å utvikle og styre innsatsen innenfor et bestemt tema eller fagområde. Den er ikke juridisk bindende som en reguleringsplan, men gir strategisk retning og kan danne grunnlag for politiske vedtak og prioriteringer.

Trasé defineres i denne sammenheng som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdselsårer og turruter. En trasé har et definert start- og sluttspunkt.

Turruter er skilta, merka og kartfesta traséer, i turrutedatabasen til kartverket for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det skiller mellom flere typer turruter, se Merkehåndboka.no for mer informasjon.

Turforslag er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK). Turforslag formidles bl.a. på ulike turportaler, informasjonsbrosjyrer, turkort og gjennom muntlig overlevering.

Universell utforming er turveger og andre tilretteleggingstiltak som tilfredsstillt kravene i Norsk Standard for universell utforming av opparbeidete uteområder. Godt tilgjengelig er en kategori som innebærer at en ferdselsåre er bedre tilgjengelig for mennesker med funksjonsnedsettelse, men likevel ikke slik at kravene til universell utforming fullt ut er ivaretatt.

Foto: Lofoten Friluftsråd

Kommunale strategier og overordnede planer

Temaplanen for ferdselsårer er periodisert inn i kommunens planstrategi for 2024-2027, under kultur, næring og parkeringsplan. I henhold til planstrategien skal ferdeselsåreplanen utarbeides i 2025 og vedtas i 2026.

Målene for temaplanen for friluftslivets ferdselsårer er forankret i de overordnede målene kommuneplanens samfunnsdel.

Lofotodden nasjonalpark

Flakstad kommune er en del av Lofotodden Nasjonalpark. Nasjonalparken er avgrenset til yttersiden av Moskenesøya. Nasjonalparkens hovedformål er vern av naturområde kystalpint landskap med sitt særskilte flora og fauna. Forvaltningsmyndighet er Lofotodden nasjonalparkstyre.

Lofotodden nasjonalpark har en vedtatt plan for hvordan forvaltningsmyndigheten gjennomfører besøksforvaltning for verneområdet. Denne planen kalles besøksstrategi. Besøksstrategien viser hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping i verneområdet, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser. I besøksstrategien er det lagt en plan for hvilke turmål man skal kanalisere besøkende til, og hvilke områder man skal skjerme av hensyn til verneverdiene eller lokalt friluftsliv. Tilrettelegging og inngrep i nasjonalparken kan ikke skje uten tillatelse fra nasjonalparkstyret (7).

Mål

Temaplanen for friluftslivets ferdselsårer er forankret i de overordnede målene kommuneplanens samfunnsdel:

- Vi vil ha et levende Flakstadsamfunn med bærekraftige bygder og fiskevær, og med flere folk i husan.
- Vi vil at Flakstad skal være en bærekraftig kommune med fokus på ressursforvaltning og naturmiljø, en god forvaltning av turismen og et godt kollektivtilbud. Og at kystfiske og reiseliv skal være klimavennlig og bidra aktivt til det grønne skiftet.
- Vi vil ha et åpent og helsefremmende samfunn med høy trivselsfaktor og sterkt samhold på tvers av generasjoner, hvor ingen skal føle seg ensom.
- Vi satser på fremtidens Flakstad! Vi vil fremme trivsel, læring og aktivitet, og sikre en trygg oppvekst for barn og unge.
- Vi vil at Flakstad skal videreutvikles som en aktiv og fremtidsrettet fiskerikommune. Vi ønsker at primærnæringene fortsatt skal stå sterkt og videreutvikles, men også legge til rette for nye næringer. Lokale naturressurser og kvoterettigheter skal gi mest mulig verdiskaping i kommunen.
- Vi vil at Flakstad skal være en aktiv kulturkommune for barn, unge og voksne, som ivaretar dugnadsånd og styrker Flakstadidentiteten.

Temaplanen har mål på to nivåer; effektmål og resultatmål. Effektmålene er de overordnede målene, som gir retning og vektning av aktuelle tiltak i planen. Resultatmålene er de konkrete målene som legger grunnlaget for handling. Følgende målformuleringer er satt for temaplanen:

Effektmål

Effektmål

Ferdselsåreplanen skal bidra til:

- Sikre bærekraftige og miljøvennlige områder – kanalisere ferdsel til områder som tåler det.
- Økt fysisk aktivitet og bedre psykisk helse i befolkning som helhet.
- Økt bolyst og trivsel ved lett tilgjengelige turområder.
- Sikre attraktive turområder og turruter mot omdisponering i fremtida.
- Økt bruk av naturen som aktivitet- og læringsarena for barn i barnehage og skole.

Resultatmål

For å nå effektmålene har Flakstad kommune valgt at planen skal få fram løsninger for:

- Opprettholde og ivareta de tilrettelagte stiene/tilbudene som finnes i kommunen.
- Finne løsninger for utfartsparkering, toalettfasiliteter og renovasjon ved friluftsområder.
- Alle skoler, barnehager, og eldrecenter skal ha en turveg/sti eller turrute tilpasset deres bruk i umiddelbar nærhet.
- Alle bygdene skal ha gapahuk og eller bål plass i sitt nærområde.
- Sykehjem/omsorgsboliger skal ha tilgang til sansehage, gjerne med hvilebenk.
- Utvalg at enkelte turruter for gående som velges ut for kanalisering av ferdsel. Dette skal være ruter som tåler en større grad av ferdsel eller kan tilrettelegges for dette.
- Informasjon om tur og sikkerhet skal oppgis på skilt ved innfallsportene.
- Ved innfallsportene skal det være parkeringsplasser, renovasjon og toalett (helårsåpne).
- Forankring av nødvendig tilrettelegging av sti i kommuneplanens arealdel.

Dagens situasjon

Flakstad har i flere år vært et område folk reiser til for å gå på tur i Lofotfjellene og Lofotnaturen. Kommunen har spektakulær natur med spisse fjell som strekker seg opp mot 1000 meter (15). Strandflatene har kritthvite strender og havet er azurblått. Det har utarbeidet seg et omfattende nettverk av turstier i kommunen. Noen steder starter turene i tettstedene og følger gamle ferdaveger og bosetninger. Andre stier har oppstått fordi folk ønsker å se utsikten fra en fjelltopp, og har funnet et sti som senere er fulgt av flere. De færreste stiene er merket i henhold til merkehåndboka, den nasjonale standarden for stimerking. Selv om flere stier er merket av lokale lag/foreninger, følger ikke merkingen den nasjonale standarden.

Destination Lofoten har noen turforslag på sine nettsider. De henviser også til boka Turguide Lofoten utgitt av Kristin Fosland Olsen, med «60 flotte turer i verdens vakreste øyrike». I 2013-utgaven av boka er det fem turmål fra Flakstad. Det er de siste årene utgitt en rekke bøker med turforslag, både på norsk og engelsk. I tillegg finnes det en rekke nettsider hvor brukere legger ut turtips og turforslag.

Et utvalg turbøker med turforslag i Lofoten. Foto: Sigrid Bjørck

Fotruter

Flakstad kommune har en rekke godt etablerte og kjente fotruter. Særlig kjent er turen til Kvalvika og Ryten som ligger inne i Lofotodden nasjonalpark. Dette er turstiene i kommunen som har flest besøkende og også størst grad av slitasje. Nasjonalparken arbeider med tiltak for å sikre at området kan bevares, samtidig som det legges til rette for fotturer.

Det er like mange steder å gå på tur i Flakstad som det finnes folk. Nesten alle har sine egne favoritturer, enten de går langs havet, på en sti i krattskogen eller opp på fjellet. Mange av stiene er tydelige stier med definerte startpunkt og parkeringsmulighet, mens andre stier har oppstått når folk går fra sin private eiendom og ut i marka. Skilting av stier er ikke gjort systematisk, men enkelte stier er skiltet eller delvis skiltet. Nasjonalparken skiller seg ut med gjennomført skilting etter merkehåndboka.

Populære toppturer i kommunen er Vollandstinden, Flakstادتinden og Stornappstidnen. Gina løypa er starten på Flakstادتinden, opp til gapahuken, oppkalt etter Gina Krog, som var forkjemper for kvinners rettigheter, herunder også retten til å utøve fjellklatring på lik linje med menn. Gina Krog var datter av sognepresten på Flakstad og ble født der.

Turene ovenfor er etablerte turruter som også skal omtales videre i denne temaplanen. Det finnes en rekke flere topper som kan ha som turmål i kommunen, men det er viktig å ha et bevisst forhold til vanskelighetsgrad, utstyr og sikkerhet. Før man legger ut på topptur er det alltid viktig å sjekke værmeldingen, ha med seg det utstyret man har behov for og kontrollere om det blir behov for klatre- og sikringsutstyr for å nå den toppen man har som mål.

Nærturer

Flakstad er en landlig kommune uten tettsteder. Det er rikelig med turstier uansett hvor man bor og de som ikke bor der hvor husklyngene utgjør en liten bygd, er omsluttet av naturen.

De viktigste nærturene i Flakstad kommunen vil variere med hvilken bygd man bor de. Den enkelte bygd har sin egen nærtur. For Napp er det turen opp til Mørkdalen eller på veien ut til moloen. På Vikten er det området fra skolen og opp til Rahula og skogen i nord og øst for dette området. I tillegg brukes også stranda som nærturområde og stien ut mot Hornneset. I Nusfjord er det tur inn til Mellomvatnet og området opp mot Svadet. Innbyggerne på Mølnarodden benytter inngangen til det statlig sikra friluftsområdet Solbjørnvatnet, og har en lokal sti inn til dette området. Andopen har nærtur til Rusvatnet. På Fredvang har idrettslaget sørget for å opparbeide Gubbeløypa og Kjerringløypa ved Børvatnet. Fredvang har også etablert tursti langs strendene og vegen ut til Mulstøa. På Ramberg brukes turstiene langs strandområdene fra Sandneset til Justneset og Trollskjærbukta, men også turen til Nubben, Moltindlia og Moltinden. Sund har ei lokal løype rundt/ved Mannvantnet. I Skjelfjord går nærturen til den lokale gapahuken og grusvegen til Nesland.

Foto: Lofoten Friluftsråd

Tilrettelagte stier

Det finnes 2 turstier som er tilrettelagt for personer med funksjonsnedsettelse i kommunen.

Ved tilrettelagt løypa på Justneset er det bygget/etablert sti tilpasset for rullestol. Turen går inn til gapahuken på Justneset. Det er også bygget en utkikksrampe ved Lomtjønna, med utsikt over vatnet. Stien har behov for en teknisk gjennomgang og noe oppgradering og for å sikre at brukerne kan benytte hele løypa helt til gapahuken.

Gubbløypa på Fredvang kan brukes av barnevogn, men det er utfordrende å gå hele løypa med rullestol, særlig etter nedbørsepisoder, når det er vått i marka. Turstien er etablert for å kunne være en tilrettelagt tur også for rullestolbrukere. Det er to gapahuker langs runden langs Børvatnet.

Statlig sikra friluftsområder

Det er to statlige sikrede friluftsområder i Flakstad kommune; Sandneset og Solbjørnvatnet.

Sandneset: 27,4 daa med strandsone utenfor bebyggelsen i Sandneset. Arealet ble vedtatt som statlig sikra friluftsområde i 2006 for å gi innbyggerne tilgang til strandområdene sentralt i Ramberg. Området omfatter landområdene vest for Gullrosøya og Arnholmen. Området har en rekke mindre stier til og fra bebyggelsen, og man kan gå videre til Stranda fra dette området. Det bør vurderes om området bør utvides.

Solbjørnvatet: Omfatter nedslagsfeltet til Solbjørnvatnet, sør i kommunen. Vannet er regulert for kraftutbygging og er demmet opp mot Mølnarodden i vest. Flakstad JFF er forvalter og har oppsyn av vatnet på vegne av kommunen. De disponerer to hytter og et naust langs vannet, og har flere båter til offentlig bruk. Hyttene og båtene kan leies fra Flakstad JFF. Vannet er et populært fiskevann og det kreves fiskekort for å kunne fiske i vatnet. Oppdaterte regler for fiske i Solbjørnvatnet finnes i Forskrift for fiske i vassdrag og munningssoner, Nordland (3).

Padle- og roruter

Det er ingen kommunale eller offentlig padleruter i kommunen, men det finnes flere aktører som tilbyr utleie av kajakk med eller uten instruktør. Generelt er Lofoten en utfordrende padledestinasjon, med mye åpent hav og sterke tidevannsstrømmer. Områder som tilsynelatende oppleves som skjermet for vind, kan oppleve fallvinder fra fjellene.

Sykkelruter

Det er også begrenset med tilrettelegging for syklende langs E10, hvor sommertrafikken er tett. Generelt er det et ønske fra kommunens side at det skal etableres gang- og sykkelveier i kommunen, men det kreves langvarige prosesser for å få dette til.

En del utøvere liker å sykle på stier. Det er få stier som er godt egnet for dette i Flakstad, men noen områder er yndede mål for de som har dette som hobby. Beitenæringen opplever sykling i beiteområder som særlig utfordrende, og dette er en pågående konflikt. I nasjonalparken er det flere stier hvor sykling og el-sykling ikke er tillatt.

Det er få steder som er egnet for sykling i Flakstad kommune og det ble derfor tidlig bestemt at sykling, på veg eller sti, ikke er en omfattet av denne planen.

Skikjøring/randonee

For de som liker frikjøring ned fra topper, har Flakstad noen topper man kan bestige. Både Ryten og Stornappstinden blir besøkt for dette vinterstid. De som er lokalkjent, og kreativ, kan også finne andre steder hvor man kan frikjøre. Det er viktig å huske på at store deler av Flakstad er definert som aktsomhetsområde for snøskred (10). Den som begir seg ut på tur må alltid gjøre nødvendig avveining for risiko.

Skiløyper

Et ønske fra kommunen er at det kan opparbeides preparerte langrennsløyper. Utfordringen ligger i at Flakstad har få flate partier hvor det kan etableres langrennsløyper. Store deler av kommunen er innenfor NVEs kartlagt aktsomhetsområde for snøskred (11). Å velge ut en sikker trasé er derfor en krevende oppgave.

Det pågår en jobb i regi av Flakstad idrettslag hvor man ser på muligheten for å etablere en mindre langrennsløype.

Klatring og buldring

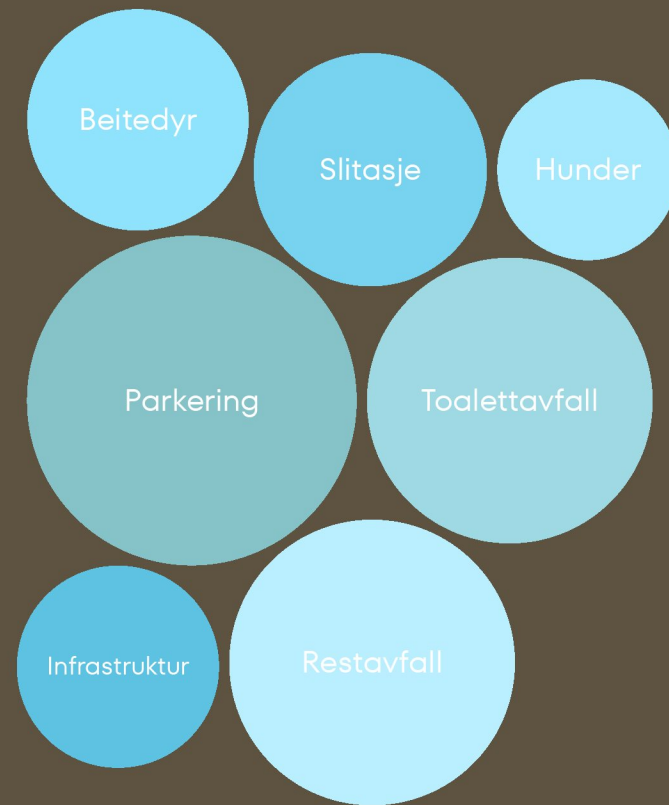
En friluftaktivitet som utøves av mange er klatring. Klatrerutene i Flakstad er ofte utfordrende, og klatreleder er derfor ikke omfattet av planen. For klatrere som ønsker å utforske fjellene i Flakstad anbefales det å lese litteratur om ulike klatreleder og ta kontakt med lokale guider.

Det er mange områder i kommunen hvor det er gode muligheter for buldring. Dette er klatring på mindre fjellpartier og steiner, hvor man klatrer uten sikring, og med buldrematte under seg, i tilfelle fall. Det finnes en rekke områder for buldring i kommunen, som kan finnes i litteratur og på nettsider.

Ildsjeler og lokale krefter

Dugnadsånden i Flakstad kommune er til stede i lag og foreninger som arbeider med tilrettelegging av lokale turstier. Det gjøres en rekke tiltak basert på frivillig innsats. Flere av tiltakene har mottatt midler gjennom idrettsforbundets regelverk for tilskudd for ordinære anlegg og nærmiljøanlegg (spillemidler). Disse bidragene er uvurderlige for å gi innbyggerne nærmiljøanlegg som er tilgjengelig og attraktive. Det kan nevnes lag og foreninger som Lofoten Turlag, Flakstad Jeger og Fiskeforening, Flakstad idrettslag og Idrettslaget Samstræv.

Utfordringer

Flakstad kommune har flott natur med gode turmuligheter, men det er også en rekke utfordringer og interessekonflikter knyttet til friluftsliv.

Hunder

Mange fastboende og tilreisende har hund som er med på tur. Ikke alle besøkende er kjent med bestemmelsene i hundeloven og at de har ansvar for å at hunden ikke er til ulempe eller skade for andre. En hver hundeeier har et generelt krav til aktsomhet (§3), og dette gjelder hele året. I henhold til §6 er det båndtvang i hele Norge fra 1. april til og med 20. august, men hundeeier har et særskilt ansvar for å holde hunden i bånd også utover denne tidsperioden, særlig i områder hvor det er husdyr og andre turgåere (8).

Løse hunder utgjør en trussel for lokalt dyreliv og beitedyr.

Beitedyr

I 2013 var det 4921 registrerte sau og lam på beite i beitelag i Flakstad kommune. I 2024 ble det rapportert inn 2272 dyr på beite (9, 13). Selv om ikke reduksjonen i beitedyr kan utelukkende skyldes økt bruk av naturen til friluftsliv, er det medvirkende årsak til at flere beitebruk har lagt ned, eller lagt om, sin virksomhet. Særlig Fredvang, Krystad og Selfjord har opplevd utfordringer. Der er det kun beiting av kyr i utmark til tross for at området har kommunens beste beiteområder for sau (kilde NIBIO). Lofoten er kjent for å bestå av grønnkledde heier og enger, uten skog. En konsekvens av mindre beiting i utmark er at krattskogen vil overta som naturtype og at kulturlandskapet vil endres.

Slitasje

At folk holder seg i aktivitet og benytter lokale turstier er et flott folkehelseiltak. Samtidig bidrar tråkk fra mange føtter til at plantedekket i stiene ikke klarer å overleve. Resultatet er at stiene ikke har vegetasjonsdekke og begrenset rotutvikling. Regn og vind bidrar til ytterligere løsgjøring og erosjon, stiene blir dypere og ved nedbør er ofte stiene de laveste punktene i terrenget. Dermed samles regnet i stien og erosjonen tiltar. Som et resultat vil ofte folk velge å gå utenfor sti. Slik dannes en ny sti, og når denne ser lik ut som den første, dannes neste sti. På denne måten skades vegetasjonsdekket.

Infrastruktur

De gamle veiene i Lofoten har først oppstått som en sti, deretter en kjerreveg for så å bli en smal gårdsveg. Det moderne vegnettet slik vi kjenner det i dag er bygget opp fra 1960-tallet, ofte der de gamle kjerrevegene gikk tidligere. Mange av veiene i Flakstad er smale uten tilstrekkelig bankett og stedvis med begrenset fundament. Dette gjelder særlig på kommunale og fylkeskommunale veger. Besøkende kommer ofte tilreisende i bil eller leier bil lokalt. Dette gir store utfordringer på det smale vegnettet sommerstid.

Vannforsyningen i kommunen består av flere lokal vannverk. Vannverkene er dimensjonert for den faste befolkningen og bruker lokale overflatevann som hovedkilde. I sommersesongen er det mindre nedbør og dermed opplever flere vannverk stort press på kilder. Det kan også være svært høyt forbruk av vann i de ukene det er flest besøkende, noe som skaper driftsutfordringer for flere av de lokale vannverkene.

Parkering

Populære utfartssteder opplever manglende kapasitet for parkering. Der hvor man tidligere kunne parkere i avkjørsler eller i mindre lommer på vegene, vokser parkering ut langs vegene. Dette skaper trafikkfarlige situasjoner og reduserer fremkommeligheten.

Toalettavfall

Besøkende som har behov for toalett er ikke alltid like flinke til å oppsøke de toalettene som er tilgjengelige i kommunen. Dette resulterer i spor av mennesker, i form av avføring i naturen, langs, på og i turstiene og rasteområdene. Flere av de lokale overflatevannene benyttes som drikkevannskilder og de er særlig sårbare for en eventuell forurensning. Det er 8 steder i kommunen hvor det er tilgjengelig toalett for tilreisende.

Restavfall

Selv om det store flertallet av besøkende er flinke til å rydde og ta med seg restavfallet tilbake etter tur, finnes det eksempler på at avfallet bli liggende igjen etter besøk. Flakstad kommune setter hver vår ut avfallsdunker og containere på strategiske plasser, slik at besøkende har mulighet til å levere inn avfallet på en ordentlig måte. I sommersesongen finnes det 7 offentlige avfallspunkter i kommunen.

Analysar og måloppnåelse

Opprettholde og ivareta de tilrettelagte stiene/tilbudene som finnes i kommunen.

Gjennom arbeidet med friluftslivet ferdselsårerplan har arbeidsgruppa vurdert tilrettelagt løypa ved Justneset og Gubbeløypa.

Løypa ved Justneset har behov for vedlikehold. Enkelte deler av stien synker, og det er noe vann på vegen ved store nedbørsepisoder. Det mangler tilstrekkelig tilrettelegging for at rullestoler kan ta seg helt frem til gapahuken. Gubbeløypa opplever også at stien synker og blir utfordrende å benytte når det er vått. Det er behov for vedlikehold av stien for å sørge for at stien kan benyttes.

Det er gjennomført analyser for alle bygdene å vurdere om innbyggerne har adkomst til nærturstier. Grensen for hva som er en nærtur er satt til 500 meter. Mer enn 95 % av alle boliger er nærmere enn 500 m fra nærmeste tursti. Analysen har usikkerhet i at ikke alle stier er kjent og dermed kan tallet være høyere. Resultatet er uansett ansett som svært god måloppnåelse, og viser at innbyggerne i kommunen har rimelig turmuligheter der de bor.

Analysen er ikke gjennomført for hele kommunen, da det ansees som rimelig at de fleste boliger utenfor bygdene har adkomst til lokale turstier der de bor. Dette kan være mindre stier som ikke er kartfestet og derfor vanskeliggjør analysen.

Nærturstiene er også utsatt for slitasje og det må vedlikeholdes. Her er flere grendelag flinke til å følge opp og dette er viktig for å sørge for at det er finnes gode, lokale tilbud.

Forskning viser at det å merke og skilte eksisterende ruter, er et viktig tiltak for å sørge for at turstier og turruter blir benyttet (16). Det bør derfor vurderes om de turstiene/turveiene som er opprettet i tilstrekkelig grad er skiltet.

Alle skoler, barnehager, og eldrecenter skal ha en turveg/sti eller turrute tilpasset deres bruk i umiddelbar nærhet.

Det er to skoler og en barnehage i kommunen; Vikten skole, Ramberg skole og Nubben barnehage. Vikten skole ligger på østsiden av Viktenveien og har tilgang til et naturområde øst for skolen, mot Rahula. Her det et nærmiljøanlegg som benyttes av skolen.

Ramberg skole ligger tett ved Sandneset og Rambergstranda. Skolen benytter også marka opp til Nubben. Naustet nede i Sandneset benyttes både av skole og barnehage. Skole bruker også gapahuk på Justneset når de går over stranda.

Nubben barnehage ligger tett ved Rambergstranda og bruker både Rambergstranda og Sandneset. Det går stier fra barnehagen og til stranda og til Sandneset. Skole og barnehage bruker også gapahuk på Justneset når de går over stranda.

Sykehjemmet på Napp har ingen tursti. De går på grusvegen/vegen Solhøgda-vegen, men denne er ikke særskilt tilpasset brukerne. Det er også normal biltrafikk på denne veien.

Måloppnåelse: 75%

Sykehjem/omsorgsboliger skal ha tilgang til sansehage, gjerne med hvilebenk.

Sykehjemmet/omsorgsboligene på Napp har ikke tilrettelagt uteområde, sansehage eller hvilebenk. En sansehage er et tilrettelagt uteområde som stimulerer flere sanser gjennom planter, materialer og opplevelser. Den gir rom for ro, aktivitet, taktile opplevelser, gjenkjennelige materialer og lukter. Hagen kan bidra til økt trivsel og livskvalitet for brukere. Hagen er særlig verdifull for personer med demens, funksjonsnedsettelse eller behov for sansestimuli. Den gir også ha betydning for ansatte, pårørende og besøkende til alle typer pasienter.

En god sansehage kombinerer elementer som:

- Planter og blomster med ulike farger, teksturer og lukt.
- Trygge gangveier med kontraster og hvileplasser.
- Taktile materialer som tre, stein og sand.
- Skjermede soner for ro og refleksjon.

Hagen bør være lett tilgjengelig fra sykehjemmet, ha god belysning og være tilpasset årstidene. Universell utforming er en forutsetning. Utvikling av sansehage overføres til tiltaksplanen.

Måloppnåelse 0%.

Alle bygder skal ha gapahuk og eller bål plass i sitt nærområde

I arbeidet med temaplanen har arbeidsgruppa registrert gapahuker og bål plasser i kart. På bakgrunn av dette er det gjennomført en kartstudie for å sjekke om det finnes gapahuk ved hver av bygdene. Det er registrert 12 gapahuker med bål plass i kommunen.

Illustrasjon utarbeidet i QGIS viser gapahuker med gul stjerne.

Illustrasjonen viser hvordan registrerte gapahuker er geografisk fordelt i kommunen og at alle de 12 største bygdene har tilgang på gapahuk i sitt nærmiljø.

Det er minst én gapahuk i følgende bygder:

- Napp
- Vikten
- Nusfjord
- Flakstad
- Ramberg
- Fredvang
- Skjelfjord
- Sund
- Mølnerodden/Andopen

Måloppnåelse: 100%

Utvalg av enkelte turruter for gående som velges ut for kanalisering av ferdsel.

Flakstad kommune har satt seg som mål å velge ut enkelte turruter for gående som kan velges ut for kanalisering av ferdsel. Dette skal være ruter som tåler en større grad av ferdsel eller kan tilrettelegges for dette. Innenfor forvaltningen er kanalisering et viktig virkemiddel for å få brukere til å foretrekke enkelte stier foran andre. Det er ønskelig at enkelte stier trekkes frem som gode, egnede turmål, hvor det kan gjøres tilrettelegging for et høyere besøkstrykk. Ved utvelgelse av eksisterende stier kan det vurderes behov for stirestaurende tiltak, for å sikre at turområdet ivaretas for fremtidig generasjoner. Når man har gode stier hvor det er tilrettelagt for tur, bidrar dette til å redusere tråkk på andre stier. Det gir også effekt på selve stien, en godt tilrettelagt sti er attraktiv å benytte og det blir mindre attraktivt å gå utenfor sporet. Dette vil igjen bidra til å motvirke erosjon og tap av skader på naturen.

Det er anbefalt å velge ut stier som tåler stor mengde tråkk og ferdsel, eller som kan settes i stand for å tåle stor grad av ferdsel.

Følgende turruter er foreslått for tilrettelegging og kanalisering av ferdsel i Flakstad kommune:

- Stornappstinden
- Flakstadtiden
- Vollandstinden (fra Skjelfjord)
- Fotefarstien fra Nesland til Nusfjord
- Selfjord-Horseid
- Kvalvika fra Torsfjord
- Ryten fra Fredvang

Utvalgte stier for kanalisering. Sammenstilling av enkelte analyser.

Turmål	Vanskelighetsgrad	Lengde	Beskrivelse	Veg	Avkjørsel	Parkering	Toalett	Beitedyr	Skiltet
Stornappstinden	Middels	4,5 km	Tur fra Nappskaret opp til Stornappstinden. For den turvante er turen enkel, på godt opparbeidet sti, men med en høyde på 740 moh er ikke dette turen for alle. Dette er likevel er relativt enkel topptur med flott utsikt over Napp og Vareid.	E10	Eksisterende.	Eksisterende. Ikke regulert?	Nei	Ja	Nei
Flakstadtinden	Middels	3 km	Stien starter ved E10, ved en enkel avkjøring fra E10. Stien er lett å gå frem til gapahuken, men det siste partiet er bratt og ulendt terreng. Ikke egnet for små barn eller hunder.	E10	Eksisterende. Ikke regulert.	Eksisterende er kun 2-3 plasser på eldre utkjørsel.	Nei	Ja	Delvis
Volandstinden	Middels	5 km	Relativt slak stigning og tydelig sti. Grendelaget har opparbeidet parkering ved "ungdomshuset". Stien har en viss grad av slitasje.	FV803	Eksisterende.	Eksisterende. Usikker reguleringsplan.	Nei	Usikkert	Nei
Nesland til Nusfjord	Middels - Krevende	10 km	Tur i relativt flatt terreng, med enkelte utfordringer; det er noe ur og flatt berg med løs grus, og på ett punkt må man benytte stige for klatring. Ikke egnet for hunder.	KV1401	Ingen	Kun 3-5 plasser på privat grunn.	Nei	Ja	Nei
Ryten	Middels	7 km	Tur fra Innersanden til Kvalvika. Parkering på anvist plass. Stier utbedret av Lofotodden nasjonalpark og forvaltes av nasjonalparken. Pr. 2025 er parkering på privat grunn, godkjent med disp.	FV7602	Under planlegging	Under planlegging.	Ja	Ja	Delvis
Kvalvika	Middels	4 km	Tur fra Torsfjorden til Kvalvika. Parkering på anviste plasser. Sti er utbedret av Lofotodden nasjonalpark og forvaltes av nasjonalparken.	FV7708	Torsfjord. Ikke regulert?	P-plass i Torsfjord. Usikker reguleringsplan?	Ja	Ja	Delvis
Selfjord - Horseid	Krevende	8,5 km	Tur fra Selfjord til Horseid og videre til fergekaia i Kjerkfjorden. En sti tur som stedvis kan være krevende. behov for erosjonsreducerende tiltak.	KV1305	Ingen.	3-5 plasser i ende veg. Ikke regulert.	Ja	Ja	Nei

Stornappstinden

Tur fra Nappskaret opp til Stornappstinden. For den turvante er turen enkel, på godt opparbeidet sti, men med en stigning opp til 740 moh, er ikke dette turen for alle. Turen er klassifisert som middels. Bortsett fra at turen går oppover erdet en relativt enkel topptur. Fra toppen er det flott utsikt. Turen er ca. 4,5 km tur/retur.

Kun en mindre del av stien går i et område som er omfattet av aktsomhetsområdet for steinsprang, utløpsområder og en mindre del av stien går i et utløsningsområde for skred. Det ansees ikke som så skredfarlig at området er uegnet for turgåing. Hele turstien ligger innenfor aktsomhetsområde for snøskred (10). Temaplanen legger til grunn at området skal benyttes til fottur i sommerhalvåret, men ved store snømengder i fjellet kan snøskredfare vedvare til et stykke ut på forsommeren. Den enkelte utøver må alltid foreta nødvendig avveining av skredfare.

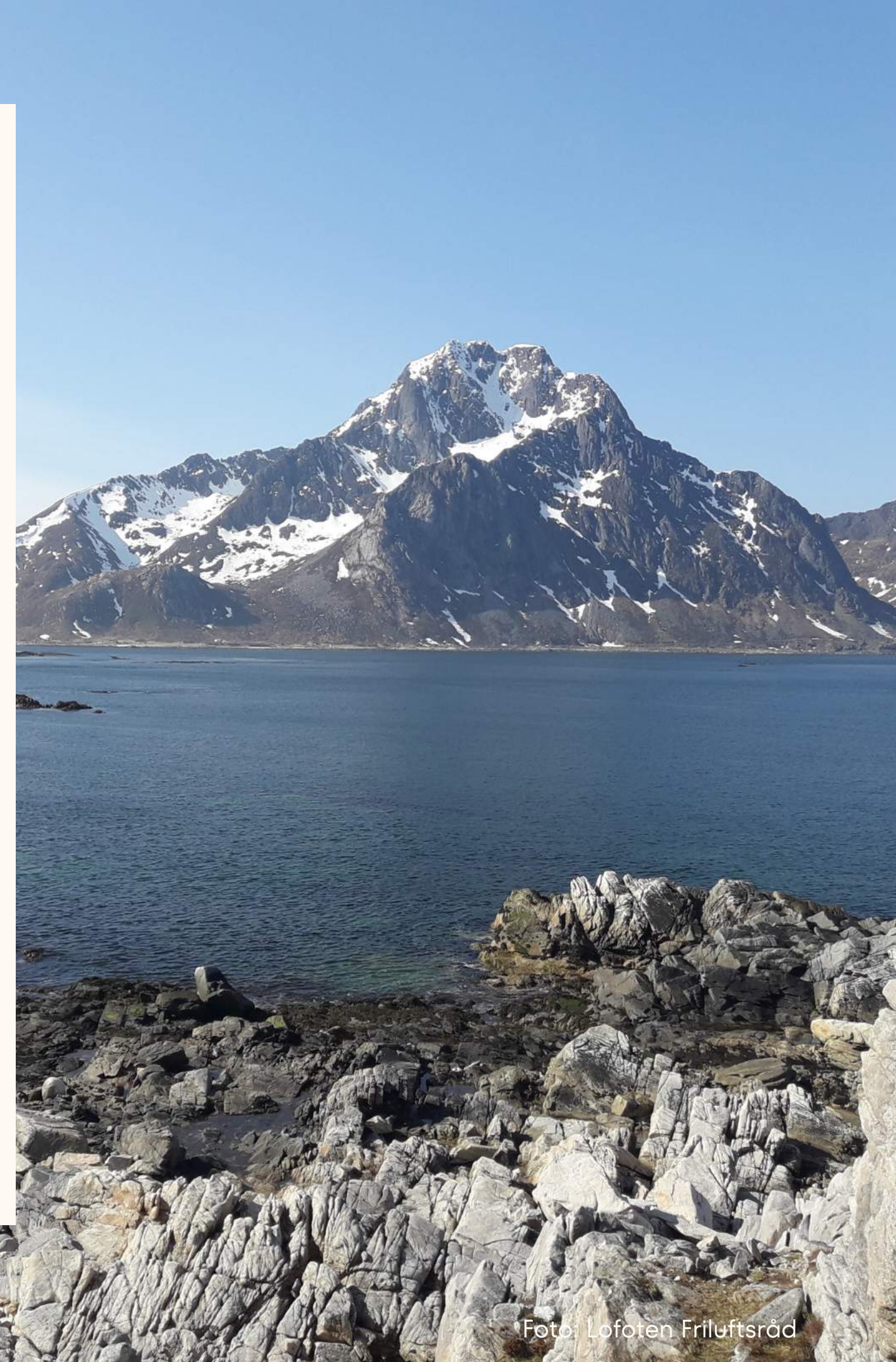
Dersom stien skal bli en av de kanaliserte stiene for ferdsel i Flakstad kommune, må det gjennomføres en befaring av dagens sti og utarbeides en tiltaksplan for stien. Det er viktig at det gjøres erosjonsreducerende tiltak og stisikring, før ferdsel øker.

Turstien er ikke merket og det må gjennomføres gjennomgående merking av turstien i henhold til merkehåndboka (2).

Det er eksisterende avkjøring fra E10 ved Nappskaret, og en etablert parkeringsplass. Det må avklares om arealet er regulert til formålet eller om det er behov for regulering til parkeringsformål. Ved etablering av en merket tursti må det forventes økt behov for parkering, i forhold til dagens avsatte areal. Parkeringsplassen må opparbeides slik at parkering kan gjøres på en akseptabel måte, uten at den "vokser" ut i naturen.

Det er ingen toalett ved Stornappstinden og ved etablering av merket tursti må det etableres toalett og avfallshåndtering ved parkeringsplassen.

Fjellområdene mellom Vikten, Myrland, Napp og Nappskaret benyttes av beitedyr. For å unngå konflikter med beitenæringa er det viktig at kommunen kontakter bøndene som benytter området til beting. Det må vurderes hvilke tiltak som kan gjøres for å redusere konflikten mellom besøkene og beitedyr til et absolutt minimum. Det frarådes å utvikle området til en foretrukket tursti før man har funnet løsninger som beitenæringa kan akseptere. Dette kan være gjerde rundt parkeringsplass, skilting ved parkeringsplass, etablering av grind m.m.

Flakstadtinden

Stien starter ved en enkel avkjøring fra E10. Stien er godt synlig i terrenget og er lett å gå frem til gapahuken i Ginaløypa. Fra Gapahuken og opp til toppen går stien i bratt og ulendt terreng. Denne delen av stien er ikke egnet for små barn eller hunder. Underlaget her oppleves som løst.

Flakstadtinden har et toppunkt på 484 moh. og er 3 km t/r fra avkjørselen på E10. Ettersom turen er bratt og ulent vurderes stien som middels til vanskelig.

Turstien er mye benyttet og det er økende grad av slitasje. Før stien kan bli en merket tursti må det gjennomføres en helhetlig vurdering av stien og ulike erosjonsreducerende tiltak og merking avurstien i henhold til merkehåndboka (2).

Det er ingen toalett ved Flakstadtinden og ved etablering av et merket tursti må det etableres toalett og avfallshåndtering ved startpunktet for turen.

Hovedutfordringen for turen til Flakstadtinden er den begrensede parkeringskapasiteten. Det er ingen reell parkeringsplass, kun en utkjøring fra E10. Avkjørselen fra E10 er ikke regulert. Den er trolig etablert av Lofotkraft for adkomst til høyspentledningene som starter her. Det er 80 km-sone på E10 i det aktuelle veistrekke.

For at turen skal kunne bli en kanalisert tur for ferdsel, må det etableres en ny avkjørsel og parkeringsplass. Høyspentmastene ved avkjørselen vil være til hinder for å regulere og etablere en standardisert avkjørsel på samme sted, og avkjørsel må flyttes. Høyspenttraseen fortsetter videre mot vest, så en eventuell parkeringsplass må etableres øst for dagens avkjørsel. Her er det myr. Området blir også benyttet til beite for småfe.

Før det kan bygges ny avkjørsel og parkeringsplass vil det stilles krav til utarbeidelse av reguleringsplan. Planen må godkjennes av både kommunen, overkommunale myndigheter og Statens Vegvesen. Vegvesenet vil videre kreve avkjøring utformet i henhold til krav med gjeldende håndbøker. I henhold til NVE sine faresonekart (10) for steinras og snøskred, ligger stistart og avkjørsel fra E10 innenfor aktsomhetsområdet for steinras og snøskred. Dette vil bli en kompliserende faktor for en eventuell regulering.

Det har derfor vært vurdert alternative parkeringsløsninger. En mulighet er å etablere parkering på Flakstad. Enten en selvstendig parkeringsplass eller i samarbeid med Lofoten Beachcamp. Et annet alternativ er å gjøre en avtale med Statens Vegvesen om bruk av rasteplassen på Brunstranda som parkering for de som skal gå turen til Flakstadtinden. Dette er ikke umulige prosesser å gå videre med, men det vil samtidig utløse behov for etablering av sti/veg mellom parkeringsplassen og dagens stistart. Ettersom Flakstad ligger på motsatt side av E10 vil gående måtte krysse E10.

Det vil da kreves at det bygges en sikker overgang for myke trafikanter over E10. Det ansees som mest realistiske løsning at dette må gjøres ved etablering av gangbro.

Dette viser at uansett hvilken løsningen man velger videre vil det både være svært kostnadskrevende og tidkrevende prosesser. Det er derfor valgt å ikke gå videre med forslaget å gjøre Flakstadtinden til en turrute for kanalisering av ferdsel.

Volandstinden

Etablert tursti fra Skjelfjord. Relativt slak stigning og tydelig sti. Grendelaget har opparbeidet parkering ved ungdomshuset. Området ligger innenfor NVE aktsomhetsområde for snøskred (10). Temaplanen legger til grunn at området skal benyttes til fottur i sommerhalvåret, når faren for snøskred er neglisjerbar. Stien går utenfor aktsomhetsområde for steinsprang og er kun i mindre grad innenfor et aktsomhetsområde for jord- og leirskred.

Dagens sti har en viss grad av slitasje, særlig ved start. Det er behov for en kartlegging av stien og hvilke restaureringsbehov som vil være nødvendig før stien gjøres til en merket tursti.

Turen opp til toppen på 450 moh er rett i underkant av 5 km t/r fra parkeringsplassen ved ungdomshuset. Stien er ikke merket. Det er behov for gjennomgående merking av turstien i henhold til merkehåndboka (2).

Stien har tegn til slitasje, særlig ved starten. Det er behov for å kartlegge stiens tilstand og vurdere hvilke restaureringstiltak som må gjennomføres før den kan presenteres som en merket tursti.

Det er ingen toalett ved parkeringsplassen i Skjelfjord. Det er toalett inne på ungdomshuset men det ansees ikke som rimelig at kostnadene for å holde dette åpent pålegges det lokale grendelaget. Ved kanalisering av ferdsel til turmålet må det etableres et toalett som er åpent for besøkende.

Det finnes ingen avfallsløsning ved dagens parkeringsplass. Ved kanalisering av ferdsel til turstien må det etableres avfallshåndtering ved startpunktet for turen.

Ved økt ferdsel må det påregnes stigende behov for parkeringsplass. Det må vurderes hvordan dette best løses, og om det blir behov for reguleringsplan før en utbygging. Det er viktig at Flakstad kommune har en plan for parkeringsplassen før stien presenteres som en merket tursti.

Nesland - Nusfjord

Turen mellom Nesland og Nusfjord er en gammel ferdaveg og stien er registrert som fotefarsti i Flakstad kommune. For mange er høydepunktet på turen et besøk til bakeriet i Nusfjord før man går tilbake til Nesland.

Terrengnet er relativt flatt der stien snor seg langs fjæra mellom de to bygdene. Det er enkelte utfordringer på turen. Stedvis er det bart berg med løs grus og stein. Det er også en passasje hvor man må gå på stige for å klatre. Hunder må bæres opp/ned stigen. Selv om området ikke er særskilt bratt beveger man seg i områder som er klassifisert som aktsomhetsområder for snøskred og steinsprang, delvis også jord- og flomskred (10).

Turen klassifisert som middels til krevende (2). Det er i underkant av 5 km å gå fra Nesland til Nusfjord, total turlenge er rett under 10 km tur/retur.

Parkering gjøres idag på privat parkeringsplass ved Nesland der Neslandveien ender. Det er få plasser. Det er ikke offentlig toalett på Nesland.

Flakstad kommune setter ut avfallscontainer hver vår. Vegen inn til Nesland er vinterstengt og brøytes ikke vinterstid.

Ved kanalisering av ferdsel til denne turruta er det forventet vesentlig økning i antall besøkende. Det vil bli behov for et etablert parkeringsareal. Det er privat grunn der Neslandveien ender, og det er flere registrerte kulturminner i områder. Det er ikke realistisk at man bygger ut dagens parkeringsarealer det vil derfor bli behov for å vurdere alternativer for parkering.

Veien inn til Nesland er smal. Fra E10 følger man først Skjelfjordveien som er fylkeskommunal. Denne er asfaltert men har ikke full veibredde. Skjelfjordveien går over til Neslandveien som er kommunal. Vegen er ikke asfaltert og har ikke full vegbredde. Med den økningen i trafikk som en kanalisering vil gi, vil ikke veien være dimensjonert for å ta unna den trafikkbelastningen som er forventet.

Langs Skjelfjordveien er det gjennomført farekartlegging for skred. Dette er angitt i NVE sitt faresonekart (10) som viser fare for steinskred, snøskred, sørpeskred og løsmasseskred innenfor arealet hvor det er gjennomført kartlegging. Hele veigrunnen for Skjelfjordveien og Neslandveien er også omfattet av NVE sitt aktsomhetsområde for steinskred, snøskred og jord og flomskred (10). Det er derfor ikke tilrådelig at man legger opp til økt trafikk i dette området.

Det går også beitedyr i Skjelfjord. Dyrene befinner seg tidvis på Neslandveien. En økt trafikkbelastning vil kunne skape konflikt mellom næringa og besøkende. Det vil derfor være viktig at beitenæringa er med på å vurdere hvilken trafikk i området som regnes som forsvarlig og hvilke tiltak som bør iverksettes for å skjerme beitedyrene.

Foreløpige analyser viser at det vil bli svært kostbart dersom man går videre med å kanalisere ferdsel til denne turruta og det er derfor valgt at denne turstien ikke gjøres til en sti for kanalisering av ferdsel.

Selfjord - Horseid

Innerst i Selfjord går det sti over til Horseid i Moskenes kommune. Stien går videre til fergekaia i Kjørfjorden. Turen er 6,5 km til Horseid og 8,5 km til Kjørfjorden. Turen er klassifisert som krevende. Stien er populær og går stedvis over myr. Her er det behov for omlegging av sti og videre må det sees på erosjonsreducerende tiltak langs stien.

Det er bestemt at fotturen ikke skal ikke markedsføres som en kanalisert tursti, da det ikke er ønskelig med økt trafikkbelastning på vegen ut til Selfjord. I tillegg er turen såpass krevende at man ikke ønsker at dette skal bli et turmål som tiltrekker seg høyt besøkstall. Turen er likevel omfattet av de kanaliserte turrutene fordi det er behov etablering av én felles hovedsti og generelt erosjonsreducerende tiltak.

Kvalvika

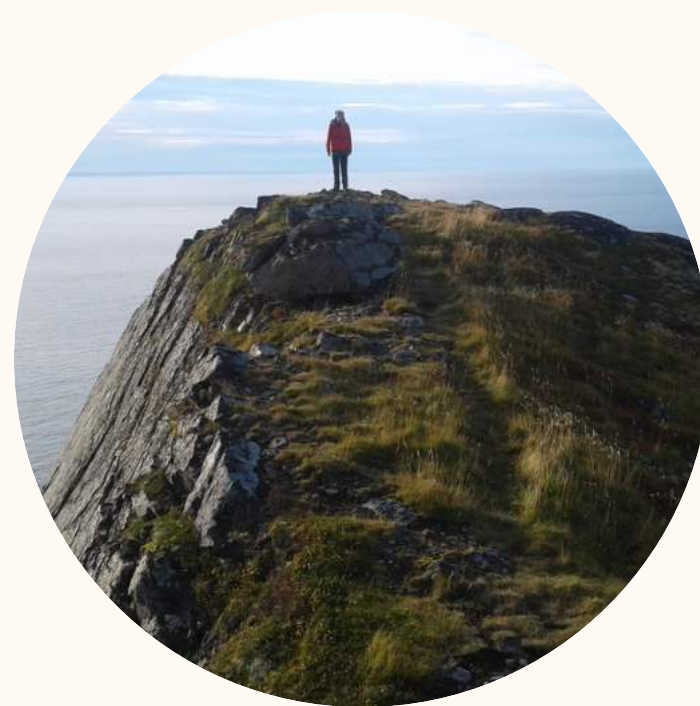
Turstien fra Torsfjorden til Kvalvika, en av de mest populære turmålne i Lofoten. Det er opprettet parkeringsplass på fylkeskommunal veggrunn der turruta starter. Langs fylkesvegen (FV7708) er det skiltet for parkering forbudt. Parkering langs veien medfører overtredelsesgebyr.

Flakstad kommune plasserer ut søppeldunker på parkeringsplassen gjennom sommersesongen.

Turen til Kvalvika går over Skoren med høyeste punkt på 180 moh. Fra Torsfjord til Skoren er det stedvis myrlendt og stien er kloppet. Fra Torsfjord til Kvalvika er det i underkant av 2 km.

Stien er utbedret av Lofotodden nasjonalpark og forvaltes av nasjonalparken. Det må vurderes om det er behov for ytterligere skilting av turstien.

Ryten

Turrute fra Fredvang til Ryten. Parkering på anvist plass. Det er pr. 2025 parkering på privat grunn, godkjent med dispensasjon fra Flakstad kommune. I regi av nasjonalparken gjøres en vurdering av både tursti og parkering for Fredvang. Arbeidet er pågående.

Første del av stien går langs dyrket mark. Det er opparbeidet klopping i de våteste partiene før stien starter å stige opp mot Ryten. Hovedstien er tydelig merket og godt synlig. Besøkende bes holde seg til hovedstien hvor det kontinuerlig arbeides med erosjonsreducerende tiltak.

Fjelltoppen Ryten er 540 moh. Fra dagens parkeringsplass er det 3,5 km til toppen. De fleste gjør en stopp 250 m før selve toppen, for å ta bilde og se utover Kvalvika. Punktet har blitt et ettertraktet some-fotopunkt.

Turen til Ryten er ikke merket langs turstien og her må det vurderes behov for tiltak samtidig som det vurderes erosjonsreducerende tiltak av stien.

Turrute fra Torsfjorden til Kvalvika og Fredvang til Ryten kan gås i kombinasjon eller som en rundtur. Det er etablert sti fra Kvalvika og opp mot Ryten. Stien er under restaurering i regi av Lofotodden Nasjonalpark.

Felles for de to turmålne er at disse er blant de mest besøkte i Lofoten. Dette skaper utfordringer lokalt. De fylkeskommunale vegene fra E10 til Fredvang har ikke full vegbredde. Med mange besøkende legger dette særlig press på vegskulder/bankett. Vegen har møteplasser for å lette trafikken, men for at dette skal fungere må man unngå at det parkeres i møteplassene.

Flakstad kommune har tatt grep for dette med vedtak av parkeringssoner i hele kommunen. Nå tillates kun parkering på anviste plasser og feilparkering vil gi mulkt.

At mange ønsker å besøke turmålne skaper behov for parkeringsplasser. Det er begrenset med parkering langs fylkesveien. Flere innbyggere opplever trafikken som belastende og har sett seg nødt til å stenge private avkjøringer/skilte private veier for "no parking/no trespassing".

I sum oppleves trafikkebelastning som høy, særlig av de fastboende og nasjonalparken har et pående prosjekt for å se hvordan dette kan løses.

Det er ingen toaletter ute i selve Kvalvika, et yndet område for camping. Her har vært registrert funn av fekal forurensing av lokal vannforekomst. Det er satt opp toalett i Torsfjord som er åpent fra mai til september. På Innersanden har grunneier etablert toalett for besøkende til Ryten. Det må fremdeles sees på løsninger i selve Kvalvika.

Lofotodden nasjonalpark har et pågående prosjekt hvor de vurderer området under ett. Forprosjektet har vurdert hvilke arealer som kan være aktuelle for å etablere sentral parkering, og tilknytning med andre lokale stier for tur til Ryten og Kvalvika. Temaplanen har derfor ikke sett videre på disse problemstillingene.

Finne løsninger for utfartsparkering, toalettfasiliteter og renovasjon ved friluftsområder.

De største utfordringene for Flakstad er parkering (villparkering), forsøpling og menneskelige etterlatenskaper i naturen. For å bøte på dette trengs det gode parkeringsmuligheter med tilstrekkelig informasjon og kapasitet, returpunkt for restavfall og toaletter.

Et av tiltakene det arbeides med i forbindelse med ferdselsåreplanen er utvelgelse av fotruter for kanalisering. Kommunen vil starte arbeidet med å tilrettelegge for parkering ved disse turmålene og andre parkeringsområder. Dette kan være tidkrevende og kostbare prosesser, men med systematisk planlegging kan man finne løsninger for alle områdene. De ulike parkeringsområdene er lagt inn i tiltaksplanen. Det er viktig at disse prioriteres videre og spilles inn til kommuneplanens arealplan. Videre må det trolig gjøres regulering for flere av disse, og utarbeides grunneieravtaler.

Tilsvarende er det behov for at det er tilgjengelige toalett og renovasjonsløsninger ved parkeringsplassene. Kommunen har allerede kommet langt i utplassering av avfallspann og containere ved de mest besøkte stoppestedene i kommunen. I kombinasjon med renovasjonspunkt på rasteplassene langs E10 er det 8 punkter hvor tilreisende kan levere inn sitt avfall. En viktig utvikling for å få tilreisende til å benytte seg av tilbudet er at det er lett synlig og godt merket. Dette er tema som må tas videre i kommunens besøksstrategi.

Toalett må også opparbeides ved alle parkeringsplasser for kanaliserte turstier. På sikt må det vurderes om det er flere steder med behov for toalett for besøkende. Det er viktig at toalettene er bygget forskriftsmessig og at avløpet ivaretas på en tilfredsstillende måte. Flere av toalettene på de fylkeskommunale rasteplassene er kun åpne i sommerhalvåret, men økt besøkspress i vinterhalvåret viser at det også er behov for toaletter i Flakstad om vinteren. Her er det viktig å starte prosess med Statens Vegvesen slik at mulige løsninger kan diskuteres.

En forutsetning for at tilreisende benytter toalettene er at de er rene og innbydende. Det vil derfor følge et visst vedlikeholdsbehov ved etablering av toalett.

Det er gjort en foreløpig analyse av parkeringsplass, renovasjon og toalett basert på dagens situasjon for de turene som skal videreføres for kanalisering av ferdsel. Denne viser at for de kanaliserte turrutene har man en måloppnåelse på ca. 60%.

Forankring av nødvendig tilrettelegging av sti i kommuneplanenes arealdel

Ferdselsåren Fredvang – Ryten – Kvalvika – Torsfjorden er av regional og nasjonal betydning for friluftsliv og opplevelse. Det er behov for tilrettelegging og restaurering av stien for å håndtere økende ferdsel og redusere slitasje på naturmiljøet.

Kommunen bør, innenfor rammene av plan- og bygningsloven, forankre nødvendige tiltak knyttet til ferdsel og tilrettelegging i kommuneplanens arealdel. Dette kan gjøres gjennom bruk av hensynssone for friluftsliv i plankartet, supplert med planbestemmelser og retningslinjer som sikrer sammenhengende ferdsel og åpner for merking, varding og skånsom istandsetting av sti.

En slik forankring i planverket vil bidra til å redusere brukerkonflikter, begrense slitasje og ferdselens påvirkning på naturmiljøet, samt sikre allmennhetens tilgang til området også for framtidige generasjoner.

Titaksplan s.1

Tiltak	Beskrivelse	Tiltakshaver
Sansehage sykehjem og omsorgsboliger	Sykehjem/omsorgsboliger skal ha tilgang til sansehage, gjerne med hvilebenk, og tilpasset turveg/sti..	Flakstad Kommune
Tilrettelegging og restaurering av ferdselsårene mellom Fredvang – Ryten – Kvalvika – Torsfjorden.	Kommunen bør, innenfor rammene av plan- og bygningsloven, forankre nødvendige tiltak knyttet til ferdsel og tilrettelegging i kommuneplanens arealdel. Dette kan gjøres gjennom bruk av hensynssone for friluftsliv i plankartet, supplert med planbestemmelser og retningslinjer som sikrer sammenhengende ferdsel og åpner for merking, varding og skånsom istandsetting av sti.	Flakstad kommune
Besøksstrategi Fredvang	Det arbeides med en helhetlig strategi for parkering på Fredvang.	Lofotodden nasjonalpark, Flakstad kommune
Informasjonsskilt	Ved start av de merka turstiene skal det være informasjonstavler om turen, sikkerhet og generell info.	Flakstad kommune, grunneiere og ev. private aktører/lag og foreninger
Plan for parkering på Nappskaret	Det må vurderes behov for oppgradering av området, og avklares hvordan en ev. utforming av parkeringsareal kan utformes. Grunneiere og brukere av området må tas med i prosessen. Det må gjøres en helhetlig områdevurdering og tas inn restavfallspunkt og toalett	Flakstad kommune, grunneiere, beitenæring, idrettslag m. fl.
Kartlegging av sti Stornappstinden	Det må gjennomføres en kartlegging av tilstand for vurdering av behov for erosjonsreducerende tiltak.	
Grunneieravtaler for Nappskaret	For videreutvikling av Nappskaret som turområde, er det behov for avklaring fra grunneiere og inngåelse av grunneieravtaler, både for opparbeiding av parkeringsarealer, toalett, renovasjon og skilt.	Flakstad kommune
Parkering Skjelfjord	Eks. P-plass vil ha begrenset kapasitet. Det er behov for en redegjørelse av dagens areal og videre utvikling av området. Grendelaget må tas med i prosessen videre for hvordan dagens løsning kan videreføres og kontrolleres om det vil utløse krav til regulering.	Flakstad kommune, grendelaget
Restavfallspunkt Skjelfjord	Ved turstart Vollandstinden er det behov for returpunkt for restavfall.	Flakstad kommune
Toalett Skjelfjord	Ved turstart Vollandstinden er det behov for toalett	Flakstad kommune, grendelaget

Titaksplan forts.

Tiltak	Beskrivelse	Tiltakshaver
Kartlegging av sti Volandstinden	Det må gjennomføres en kartlegging av tilstand for vurdering av omfang av erosjonsreducerende tiltak.	Flakstad kommune
Toalett Nesland	Det må vurderes om det er mulig å etablere toalett for besøkende på Nesland.	Flakstad kommune/grunneiere
Besøksstrategi Fredvang	Det arbeides med en helhetlig strategi for parkering på Fredvang. Det ses på mulig for etablering av en større parkeringsplass og utarbeidelse av tilkoblingssti mellom dagens stier og nytt parkeringsområde.	Lofotodden nasjonalpark, Flakstad kommune
Skilting Ryten	Det må settes opp nødvendig skilt ved stistart Fredvang. Punktet omfatter både informasjon ved stistart samt skilting av tursti til toppen Ryten.	Lofotodden Nasjonalpark
Skilting Kvalvika	Det må settes opp nødvendig skilt ved stistart Torsfjord. Punktet omfatter både informasjon ved stistart samt skilting av tursti til Kvalvika.	Lofotodden Nasjonalpark
Selfjord - Horseid	Stien mellom Selfjord - Horseid har behov for tilrettelegging for høyere besøksstrykk. Det bør startes et prosjekt for å arbeide videre med dette.	Lofotodden nasjonalpark, Flakstad kommune, grunneiere, m.fl.

Kilder

1. Dalen H.B og Grimstad S. Levekårsundersøkelsen 2024. Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/artikler/levokarsundersokelsen-2024/_attachment/inline/62a7de6c-f8a0-4a39-ad97-2cc092a08e67:0eada238b0c2113d1ddb48825a041324f25ad4a5/NOT2024-48.pdf
2. Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Friluftsrådernes Landsforbund (2019) Merkehåndboka. Tilrettelegging og synliggjøring av turruter.
3. FOR-2000-04-03-399 Forskrift for fiske i vassdrag og munningssoner, Nordland.
4. Helsedirektoratets anbefaling for fysisk aktivitet: <https://www.helsedirektoratet.no/forebygging-diagnose-og-behandling/forebygging-og-levevaner/fysisk-aktivitet>
5. Helsedirektoratet (2021) Sektorrapport om folkehelse – Trygge og helsefremmende miljøer/tilgang til natur og rekreasjonsområder friluftsliv og idrett
6. Handlingsplan for friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet (2018). Klima og miljødepartementet. Publikasjonskode: T-1564 B. ISBN 978-82-457-0510-2 (PDF). Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handlingsplan-for-friluftsliv/id2607767/>
7. Lofotodden Nasjonalpark <https://www.lofotoddennp.com/om-nasjonalparken/>
8. LOV-2003-07-04-74 Lov om forsvarlig hundehold (hundeloven)
9. NIBIO – Beite: <https://www.nibio.no/tema/miljo/klimagassregnskapet-for-arealbrukssektoren/beite>
10. NVE – Faresonekart – Flakstad kommune Tilgjengelig fra: <https://www.nve.no/naturfare/utredning-av-naturfare/flom-og-skredfare-i-din-kommune/faresonekart-kommuner/nordland/flakstad-kommune/>
11. Plan for friluftslivets ferdselsårer. M-1292|2019 (2019) Miljødirektoratet. Tilgjengelig fra: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1292/m1292.pdf>
12. Statistisk sentralbyrå. Kommunefakta. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/flakstad>
13. Statistisk sentralbyrå. – Beitestatistikk. Tilgjengelig fra: <https://beitestatistikk.nibio.no/kommuner/flakstad>
14. Stortingsmelding 18 (2015-16) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet.
15. Store norske leksikon - <https://snl.no/Flakstad>
16. Vistad O. I., Gundersen V., Wold L.C., Skår M., Rybråten S. & Dokk J.G. (2018) Effekter av å skilte og merke en eksisterende turrute. NINA Rapport 1440.
17. Vunne leveår og helsetapsjusterte leveår (DALYs) ved fysisk aktivitet (2024) Helsedirektoratet. Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/vunne-levear-og-helsetapsjusterte-levear-dalys-ved-fysisk-aktivitet>

Utarbeidet av:

Flakstad kommune